

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očitina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so odstopne prete Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Knjižopisna polit-vrste (širina 32 mm) za enkrat 30 vin., večkrat po dogovoru.

62. števil.

V Ljubljani, v sredo, dne 5. avgusta 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravišтво «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta števil. 20.

Klerikalizem.

Na Slovenskem začena doba resnega boja, ki se mora kakor povsod, tudi pri nas, izvršiti med klerikalizmom in ljudstvom. Ta boj tudi v naših deželah ni nov, prihaja pa prav sedaj v nov stadij, v katerem se pripravi in dozori odločitev.

Ako odštejemo Goriško, vlada klerikalna stranka po vsem Slovenskem; a tudi na Goriškem je njen vpliv tako velik, da se ne razlikuje mnogo od vlade. Na Kranjskem so imeli klerikalci pač že doslej faktično večino; pošiljali so največje število poslancev v državni zbor, imeli so v deželni zboru več zastopnikov, kakor liberalci, v njihovih rokah je bila večina občin. Toda klerikalna moč ni prišla do popolne veljave tam, kjer bi jo bili najbolj potrebovali za svoje namene. Če so se liberalci v kranjskem deželnem zboru združili z veleposestniki, so nadglasovali klerikalce.

Sedaj se ima izpremeniti to. Klerikalci bodo imeli sami zase večino v kranjskem deželnem zboru in bodo torej vladali povsem po svoji volji. Zahvaliti se imajo za to liberalcem, ki so se jim glede volilne reforme udali na milost in nemilost in jim tako ne le pomagali do večine, ampak tudi do onemogočenja resne, radikalne opozicije. Ljudje, ki ne poznajo naših klerikalcev tako, kakor se poznajo doma, mislijo, da so naredili tako volilno reformo, kakršna je bila pod težo razmer pač mogoča in sicer iz nekakega demokratičnega mišljenja. Kdor je pazno zasledoval dolgoletno gibanje za volilno reformo, se ne da preslepiti z demokratičnimi gestami naših klerikalcev in ve, da niso imeli prav nobenega drugega namena, kakor zagotoviti sebi absolutno večino in ubiti opozicijo. To so dosegli s hinavsko «splošno» kurijo, katero so uredili tako, kakor se jim je zdelo najbolj koristno po izkušnjah z zadnjimi državnozbornimi volitvami in z novim opravičnikom, ki obeha opozicijskim poslancem pravi nagobčnik. Da so liberalci sprejeli še ta avtokratični poslovnik, je zanje najslabše

znamenje; ako bi bili čutili le še količjak politične moči in bojevitosti v sebi, bi se bili morali upreti temu parlamentarnemu uboju.

Na odločilni razpravi o volilni reformi, ki je bila za liberalce tako klaverna, kakor morda še nobena v kranjskem deželnem zboru, je v njihovem imenu govoril poslanec dr. Triller in iz njegovega govora je vsakdo lahko posnel, da prosijo za milost bodočih vladodržcev. Liberalni govornik je deklamiral klerikalcem o zmerni rabi moči in o gentlemenškem ravnanju, a klerikalci so se muzali, ko so poslušali, kako upajo liberalci na blagohotno prizanašanje v zahvalo za to, da so jim dovolili vse, kar so zahtevali.

To je bilo pred dvema meseci. In sedaj že cvete klerikalna blagohotnost kakor osat in prizanašanje raste kakor kopriva. Še nikdar ni bilo v klerikalnih časopisih toliko ošabnosti, tako gospodovalnega tona, tako nesramnega žuganja, kakor sedaj. Klerikalci čutijo svojo moč in mečejo vse obzire daleč proč. Absolutni gospodarji hočejo postati, pa pokajo z bičem kakor voznik, ki se je napil svežega zraka in rujnega vina.

To je znamenje za odločilni boj. Vpraševali bodo zopet miroljubni dobrijani, ali je tak boj res potreben. Kdor se ni spoznal te potrebe, naj le opazuje terorizem, ki ga uganjajo klerikalci in razumel bode, da ni nobenega izgovora več. Če se pusti klerikalizmu prosto pot, tedaj je naš narod v par letih največji suženj, kar jih je pod solncem nebeskim in kdor ne bo nosil vrvi okrog pasu vsaj pod srajco, bo brezpraven, kakor žival v hosti. Klerikalizem je sam pokazal rogove in po njih ga mora spoznati vsakdo.

Boj bo srdit, bo pa tudi težak, kajti resna nasprotnica je klerikalizmu samo socialna demokracija. Če se zbere ljudstvo, ki noče drsati po kolenih pred kuto, pod zastavo socialne demokracije, bo klerikalizem premagan; če ne, čakajo Slovence najtužnejši dnevi.

Od liberalizma ni več pričakovati takega boja. Ko je liberalna stranka odrekla svojem članu poslancu Ganglu podpise za predlog o splošni in enaki volilni pravici, je podpisala svojo kapitulacijo.

V tistem trenutku je vtaknila meč, ki je bil nekdanj nastavljen proti klerikalizmu, v tok in je obljubila pokorščino. In že se slišijo liberalci, ki se ponujajo klerikalcem in prosijo, naj jih vzame pod svojo streho. Ob vsaki priliki naglašajo Hribar solidarne interese liberalcev in klerikalcev, če so le Slovenci. Svojo «Slovenijo» je začel izdajati s to pesmijo in se ob praški vseslovanski komediji jo je pel. In vendar še ni minulo toliko časa, kar je dr. Triller citiral: «Le clericalisme, voilà l'ennemi!» in je dr. Tavčar zagotavljal, da smatra klerikalizem za največjo nesrečo slovenskega naroda.

S temi bojevniki torej ni nič več, resignirali so in marsikdo imed njih se zopet uči katekizem «za vsak slučaj».

Ali naj se zato prepusti klerikalizmu prosto polje, tistemu klerikalizmu, ki hoče pognati znanost iz šol, ki se je postavil veleposestnikom za stražo in podpira kapitalistični gospodarski red? Tistemu klerikalizmu, ki mu dela papeževa država in njegovo svetovno kraljestvo več skrbi, kakor nadloge in beda slovenskega ljudstva?

Socialna demokracija ne pripusti nikdar tega in kdor hoče, da se premaga klerikalizem na Slovenskem, bo vedel, kje je prostor zanj.

Politični odsevi.

Delegacije bodo, kakor poroča «N. Fr. Pr.» sklicane dne 25. septembra v Budimpešto.

V Zbaraczu na Galicijem je bila dne 29. julija dopolnilna volitev okrajnega odbornika. Doslej so vladali v okrajnih odborih po vsej Galiciji sami žlahčici. Sedaj pa je bil izvoljen socialno-demokratični poslanec sodrug Ostapčuk, ki je dobil 9 glasov več, kakor njegov nasprotnik, bogat posestnik, katerega so bili priporočali žlahčici.

Strah pred socialno demokracijo lomi kosti meščanskim strank po celi državi. Kakor znano, je umrl bivši nemški minister-rojak Peschka, ki je v državnem zboru zastopal volilni okraj Lanckron. Krščanski socialci so si izbrali za kandidata župnika Janisch, ker je bil pa Peschka član agrarne stranke, bi seveda nemški agrarci radi zopet dobili mandat, pa se boje, da bi se utegnili zgoditi to, kar z izvolitvijo sodruga Müllerja, namreč, da bi prišel socialni demokrat v ožjo volitev in bil potem izvoljen. Zato je predsednik agrarne

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.
Opomin vsem dobrim katolicanom.

Kdo še ni slišal prismojene trditve, da socialna demokracija uničuje rokodelstvo in da hočejo socialni demokratje proletarizirati srednje stanovce? Čes: Kadar bodo na svetu sami proletarci, zmaga socialna demokracija...

Tudi to je tak strah, ki ga slikajo na vse stene. Pa je žalostno, da se tresejo ljudem blače pred takimi strahovi, kajti v svojem trepetu ne vidijo tistih strahov, ki hodijo res po svetu in bašejo ljudi v svojo vrečo kakor parkelj na Miklavžev večer.

Srednji stanovi propadajo, to je že res. Ampak ne uničuje jih socialna demokracija, ki bi jim le rada odprla oči. A večinoma miže taki ljude, kakor listi veliki tič v Sahari, ki skrije glavo, pa potem misli, da ni nevarnosti, če je ne vidi. Nekoliko več možganov bi se pa vendar lahko prisodilo ljudem, kakor noju.

Kapitalizem in velika industrija sta nerazdružljiva. Z veliko industrijo ne more mala obrt trajno

konkurirati, kajti sto je bilo od nekdanj več, kakor ena; mali mojstri so v tem popolnoma podobni delavcem, da si ne morejo kupovati tistih velikih in dragih strojev, ki jih rabijo bogate tovarne in konec je ta, da se mora mala obrt umakniti veliki industriji. Ne, ker hočejo socialni demokratje, ampak ker je kapitalizem močan.

Poglejmo doma v velika mesta. Na tisoče je bilo tam krojaških mojstrov, ki so delali za privatne naročnike. Tekmovali so med seboj, ampak stvar ni bila prehudaj; če ni bilo dela za deset pomočnikov, ga je bilo vsaj za dva in ob tem se je že živelo. Pa je prišla velika manufaktura. Ljudje so začeli hoditi v velike prodajalne, kjer je gotovih oblek na izbero, za vsako velikost in vsake kvalitete. Človek dobi obleko takoj, ni mu treba parkrat pomerjati, čakati, jeziti se, če ni mojster gotov o pravem času i. t. d. Vse je bolj priročno in navadno tudi ceneje. Samostalni mojstri, izvzemši nekatere, ki so slučajno «slavni», so izgubili svoje naročnike in zaslužek, s tem pa tudi samostalnost. Veseli so morali biti, če so jih velike tvrdke sprejele v službo in postali so «Stückmeisteri». Kje pa je razlika med njimi in pomočniki? Komaj v imenu!

Socialna demokracija razlaga, da je tako in zakaj je tako, strahopetneži pa kriče: Socialna demokracija je krija!

Srednji stanovi pa imajo tudi «dobre prijatelje», ki razumejo socialna vprašanja tako kakor zajec na boben. Oni hočejo rešiti malo obrt in zahtevajo zakone, ki naj ustavijo razvoj kapitalistične industrije.

Kako neki, ljudje božji? Vsi bi se krohotali, če bi prišel človek in bi dejal: «Prepovedati se morajo železnice». Kdo pa verjame, da je to mogoče? Takrat, ko so napravili sedanjo južno železnico, pred okroglimi šestdesetimi leti, je ta nova kočija odjedla kruh nestetim voznikom. A sinovi teh voznikov bi se danes sami lepo zahvalili, če bi se odpravile železnice.

Živ krst ne verjame, da bi bilo to sploh mogoče. Pa je vendar tudi železnica plod tehničnega in kapitalističnega razvoja. Kako naj se pa ustavi razvoj kapitalizma na katerem koli drugem polju? Mljarde ne požirajo samo vinarjev, ampak tudi milione. Ne le male obrtnike, temveč tudi manjše kapitaliste uničuje veliki kapitalizem. Tako je kakor v vodi: Malo ribico požre večja, to pa še večja. Amerikanski «trusti» so znali spraviti produkcijo raznih izdelkov popolnoma v svoje kremplje in ob tej koncentraciji je šel tudi marsikateri bogatin rakom žvižgat in žabam gost. A naše akcijske družbe, naši karteli so samo začetki «trustov». Kakor se je postavil kapitalizem v Ameriki, tako

stranke dr. Damm naprosil klerikalce, naj ne kandidirajo, ampak naj glasujejo za agrarnega kandidata. Krščansko-socialna »Reichspost« pripoveduje, da so klerikalci naznanili svoje pogoje, da so tudi bila pogajanja, ampak da se kompromis ni sklenil. Če lazijo »svobodomiseln« stranke tako za klerikalci, tedaj seveda ni čudo, da morajo v državnem zboru plesati, kakor klerikalci godejo.

Nizjeavstrijski deželni zbor je razpuščen in nove volitve so že razpisane. Volil bode Dunaj dne 26. oktobra, splošni volilni razred na deželi 26. oktobra, mesta po deželi 5. novembra, kmetske občine 5. novembra, veleposestvo in trgovska zbornica 12. novembra. Po novem volilnem redu voli Dunaj 48 poslancev in sicer notranje mesto 6, Leopoldovo 2, Landstrasse 4, Wieden 2, Margareten 2, Mariahilf 3, Neubad 3, Jožefovo 2, Alsergrund 3, Favoriten 2, Simmering 1, Meidling 1, Hietzing 2, Rudolfsheim 1, Fünfhaus 1, Ottakring 2, Hernals 2, Währing 3, Döbling 2, Brigittenau 1, Floridsdorf 1; splošna kurija izven Dunaja voli 10 poslancev in sicer 3 v mestih, sedem pa na deželi; mestna kurija voli 15, kmetske občine 31, veleposestvo 16, trgovska zbornica 4 poslance. Vseh skupaj bo 127 poslancev. Če primerjamo kranjski volilni red z nizjeavstrijskim, opazamo, da je za Dunaj vpeljana splošna in enaka volilna pravica, ki je pač popačena s plutokratsko razdelitvijo volilnih okrajev, vendar pa uveljavlja vsaj načelo splošne in enake volilne pravice. Na Nizjem Avstrijskem je med 127 poslanci 16 veleposestnikov, na Kranjskem jih je 10 izmed 50. Kranjska volilna reforma se torej na noben način nima kaj bahati.

Grof Stürgkh postane baje v jeseni naučni minister mesto Marcheta. Delavskemu ljudstvu je grof Stürgkh najbolj znan iz dobe bojev za volilno reformo; bil je zagrizen sovražnik splošne volilne pravice. Lani je bil izvoljen in je prišel v gosposko zbornico. Če postane res minister, bo še slabši od Marcheta.

Na Ogrskem vlada še vedno bečarska svoboda. Rumunska poslanca Štefan Popu in Ivan Suci u ter odvetnik Mihael Pelič so ustanovili političen klub v Aradu. Zato so bili obsojeni in sicer vsak na 150 kron globe ali pa na osem dni zapora.

V srbski skupščini je finančni odsek predložil, naj se sprejme proračun brez prestolonaslednikove apanaže, ki bi znašala 360.000 dinarjev; priporočil je tudi, naj se kmalu sprejme trgovska pogodba z Avstro-Ogrsko, češ, da je dobra in za Srbijo koristna.

Sodrug dr. Liebknecht, ki je bil lani zaradi neke protimilitaristične brošure obsojen na trdnjavo, ima dne 10. oktobra obravnavo pred častnim sodiščem v Lipskem. Državni pravdnik je hotel na vsak način, da bi bil tudi kot odvetnik obsojen, tako da bi izgubil advokaturu. Toda berlinsko častno sodišče ga je oprostil in sedaj je državni pravdnik rekuriral v Lipsko.

Rusko vojno sodišče v Simferopolu je obsodilo 16 obtožencev na smrt. Obtoženi so bili, da so meseca maja, ko so skoraj vsi jetniki pobegnili iz jetnišnice, ubili štiri jetniške uradnike. Za dva obsojena se priporoča, da se izpremeni kazen v prisilno dosmrtno delo.

Kakšna je ruska tiskovna svoboda, se vidi iz uradnega poročila, po katerem se je v prvih petih mesecih letošnjega leta zatrla 44 časopisov in sicer 32 ruskih, 7 poljskih, 3 gruzinski, 2 tartarska. Šestnajst časopisov je moralo ustaviti izdajanje v Peterburgu, 10 v Moskvi, 6 v Varšavi in 5 v Tiflisu. Med zatrtimi časopisi v Peterburgu je bilo šest strokovnih. Osemindesetdeset časopisov je bilo administrativnim potom (brez sodišča) obsojenih na globe, ki skupaj znašajo 39.950 rubljev.

V Tjebriju v Perziji so trajali boji med ustasi in šahovimi četami štiri dni, in sicer od 25. do

se postavlja tudi po Evropi in kdor se z bikom bori, je morda junak, modrijan pa ne.

Os, okoli katere se vrti ves ta proces, so pa delavna sredstva. Noben mali obrtnik si ne more napraviti takih kakor velekapitalisti, seveda tudi noben delavec ne. Ker je ločen od delavnih sredstev, ne more delavec užiti plodov svojega dela, mali obrtnik pa ne konkurirati z veleindustrialcem. V modernem gospodarstvu odločuje, kdor ima delavna sredstva, kdor jih nima, je pa suženj. Resiti se sužnosti, se torej pravi: Dobiti delavna sredstva.

To je strašno, kajne?

Ali pa ni bolj strašno, trpeti že danes bedo, pa vedeti, da bo otrokom še hujše, ker se bo kapitalistična moč še povečala? Danes je mali mojster sižol in krompir; v par letih sin še kaše in močnika ne bo imel.

Ampak socialna demokracija — to so strahovi!

Kdor hoče po sili biti slep, mu ni moči dati zdravega vida. A delavci ne ostanejo slepi. Pa se vsaj ne čudimo, če delavci napredujejo s svojimi »strahovi«, drugi pa propadajo.

28. julija. Sedaj je baje mir. Vladne čete so ropale po mestu. Orobljeno je bilo in sezgano trgovinsko skladišče nekega Rusa. Ob tej priliki je zgorelo tudi pohištvo rusko-perzijske sole. Oropano je tudi skladišče šivalnih strojev in skladišče nemško-vzhodne trgovinske družbe.

Turška revolucija še nikakor ni končana, ampak se zdaj šele prav razvija. Iz nekaterih krajev se poroča, da vojaštvo in ljudstvo nič ni zadovoljno s tem, kar se je doseglo, temveč zahteva, naj odstopi sultan. Med velikim vezirjem in ministrom Kismil pašo so močna nasprotja zaradi konstitucionalnega vladanja in najbrže se izleže iz tega ministrska kriza. Grški patriarh, ki je izrazil velikemu vezirju svoje obžalovanje nad ustavo, je moral odstopiti. Z druge strani se pa telegrafira po svetu, da nekateri polki nočejo slušati Mladoturkov in da so se namenili v Carigrad, sultanu na pomoč. Nemogoče pa ni, da pride še do hujših bojev.

V Sremskih Karlovcih je bil v soboto, dne 1. avgusta vladika Zmajanović izvoljen za srbskega patriarha.

Srbska skupščina je v generalni debati sprejela proračun s 63 proti 25 glasom.

Finski deželni zbor se je v soboto, 1. avgusta sešel. Kakor znano, je socialna demokracija najmočnejša stranka v tem deželnem zboru.

Angleška poslanska zbornica je v soboto odobrila proračun v tretjem branju in je šla do 12. oktobra na počitnice.

Podpora družinam in svojcem rezervistov, ki gredo na vojaške vaje.

1. avgusta je stopil v veljavo zakon glede podpore družin rezervistov, ki morajo k vojakom. Ker mnogo naših ljudi tega zakona ne pozna, bomo v par potezah pojasniti pravice rezervistov.

Kdo ima pravico do podpore in kje jo dobi?

Pravico do podpore ima le dotičnik, ki ima svojce ali družino, ki je odvisna od dohodkov njegovega dela, t. j. od njegovega zaslužka. Za svojce se smatrajo: žena, zakonski in nezakonski otroci, bratje, sestre, starši in prastarši.

Pravice mora rezervist naznaniti ustno ali pisмено, in sicer pri tistem političnem uradu, ki mu je izročil pozivni listek. V Ljubljani je ta urad mestni magistrat, drugje pa dotično c. kr. okrajno glavarstvo.

Priglasitev za podporo naj se izvrši, predno se gre na vaje, ker se bo en teden poprej izplačevalo. More pa se priglasiti tudi po skončanem orožnih vajah, seve najpozneje tekom 4 tednov po skončanju. Podpora pa se ne bo izplačala rezervistom, ampak le tistim svojcem, za katere pravzaprav je. Poklicani rezervist pa naj določi, komu naj se izplačajo. Če skrbi za ženo in otroke ter še za mater, ki pa ne živi pri njih, lahko določi tako-le: dve kroni materi na teden, drugo pa ženi i. t. d. Kdor skrbi za nezakonske otroke, ta naj določi za prejemnika denarja mater otrokovo ali jerbba. Za lažnjive podatke pa je določena kazen.

Pisмено se pravica takole priglašja:

Sl. mestni magistrat

v Ljubljani,

Podpisani sem rezervist (nadomestni rezervist) c. kr. pešpolka št. ... (ali kavalerije i. t. d.) in sprejel sem dne pozivni listek, po katerem moram dne nastopiti 18 dnevno (26 dnevno) orožno vajo.

Da pridem k regimentu, potrebujem en dan in da pridem od regimenta, potrebujem zopet en dan, tako da imajo moji svojci (družina) pravico na 15 dnevno (28 dnevno) podporo v zmislu postave z dne 21. julija 1908 drž. z. l. 141.

Skrhim za svojo ženo Ano in za dvoje otrok, petletno Anico in triletnega Ivančka. Poleg teh pa podpiram svojo staro mater, Katarino Vončina, ki stanuje v Idriji št. 446. Dajem ji 10 K mesečno. Za svojega nezakonskega otroka Peterčka Tušarja pošiljam materi Terezi Tušar mesečno 12 K.

Sem ključavničar, uslužben pri firmi Pavel Zaletel in zaslužim na teden 30 kron. Kapitala nimam nikakega. Za slučaj bolezni sem zavarovan pri okrajni bolniški blagajni v Ljubljani.

Prosim, da se odmeri podpora v zmislu omenjenega zakona. Spadam v kategorijo pomočnikov, katerih navadna mezda je 3-20 K. Prosim, da se od podpore pošlje: stari materi Ani Vončina v Idriji št. 446 na teden 2 K, Tereziji Tušar v Idriji št. 8 pa 1 K, drugo pa moji ženi Ani Jereb, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 718.

V Ljubljani, dne

Josip Jereb

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 718.

Ta uloga je prosta kolka. Če se pošlje po pošti, naj se pošlje rekomandovano. Lahko še vloži ustno na protokol, vendar naj vsak, kdor ustno vlaga, zahteva potrdilo za to.

Dobi se 50% one mezde, ki je določena za dotično kategorijo, h kateri dotičnik pripada.

- I. V Ljubljani je določena od 1. svečana 1904 sledeča običajna dnevna mezda:
- II. Za mladostne delavce 0-80 K
- Za obrtne težake, prevoznike hlapce in vse delavce, katerih dnevna mezda ne presega 2 K 1-60 »
- III. Za tovarniške delavce, obrtne pomočnike in vse druge delojemalce, ki zaslužijo na dan več kakor 2 do 2-50 K 2-— »
- IV. Za obrtne pomočnike in druge delojemalce, katerih zaslužek znaša med 2-50 do 3 K 2-50 »
- V. Za delojemalce, katerih zaslužek znaša med 3 in 4 K 3-— »
- VI. Za delojemalce, katerih dnevni zaslužek znaša nad 4 K 4-— »
- VII. Za pomožne slugе pri poštnih in brzojavnih uradih, kojih dnevna mezda ne presega 2-10 K 2-10 »
- VIII. Za pomožne slugе drugih državnih uradov z najnižjo dnevno mezdo 2-20 K 2-20 »

Za druge kraje velja taista »običajna dnevna mezda«, ki se dobi izkazana pri okrajnih bolniških blagajnah.

Shodi.

Shod krojačev se je vršil v nedeljo 2. avg. dopoldne v bivšem kat. domu. Pod preds. sodr. Jalena je poročal sodr. Brozović o namenu strokovne komisije in o konferenci, ki se je dne 26. julija vršila. Po potrebnih sklepih k tej točki, so se odobrili mesečni računi. — Krojači se pozivljejo, naj vsi do zadnjega pristopijo v organizacijo.

Shod zidarjev. Na 2. avgusta dopoldne se je sklical shod zidarjev v Petričevo gostilno. O organizaciji zidarjev je poročal sodrug Anton Kristan. Razjasnjeval je zmisel in pomen dela za organizacijo in pozivljaj je navzoče, naj med tovariši po stavbah agitirajo, da se bo organizacija zidarjev tako okrepila in učvrstila, da bo mogoče enkrat tudi v Ljubljani ustvariti tarifne pogodbe med zidarji in njihovimi gospodarji. — Govoril je še sodr. Anton Vičič, ki je bical napake med zidarji in zavračaval razne ugovore tistih, ki se nočejo organizirati. — Zidarska organizacija prav lepo vspeva; želti pa je seveda še potrjenega dela, da bodo vsi zidarji organizirani. Na delo zato, da dobimo boljše bodočnost.

Mesečni shod črevljarjev je bil v nedeljo. Navzočih je bilo lepo število pomočnikov, ki so sprejeli z zadovoljstvom na znanje poročilo odbo-rovo ter pojasnila zastopnika strokovnega tajništva. Soglasno so sklenili, da pristopi podružnica strokovni zvezi. Obžalovanje se je pa izreklo, ker nekateri črevljarski mojstri sklenjene mezdne tarife ne vpoštevajo popolnoma. Vsekakor pa bo traba uveljaviti sklenjeno mezdno tarifo povsod točno.

Domače stvari.

O vseslovanški konferenci v Pragi, ki je za naše liberalce »historičen dogodek«, je, kakor smo že poročali, napisal češki sodrug Krejčič v »Akademiji« članek, katerega se je s posebno slastjo polakomila duševna revica »Edinost«, kajpada s plemenitim namenom, da se zakadi v slovenske socialne demokrate, kadar nas hočejo tržaski sol-zarji poučevati o slovenstvu in slovanskstvu, se nam vselej nabere ustnice na smeh. Ampak »Edinost« misli, da na Slovenskem nihče ne čita »Akademije« in da zato lahko natveze svojim zelo potrpežljivim čitateljem, kar hoče. Stališče, ki ga zavzema sodr. Krejčič napram tisti konferenci, se pa v bistvu skoraj nič ne razlikuje od našega, le da sodrug Krejčič ne pozna tako dobro naših Hejslovanov, pa misli, da so boljši od čeških, ali pa vsaj taki, kakor oni. V svojem članku povdarja sodrug Krejčič prav odločno, da je to vseslovanstvo buržoaznega značaja, ki se pač razlikuje od nekdanjega slavofilstva, s katerim pa tudi delavstvo nima dotika. Pač izvaja, da se bo moralo tudi slovansko delavstvo pečati s slovanskim vprašanjem, ampak na svoj način, s svojega stališča, drugače kakor buržoazija in proti buržoaziji . . . Kako naj se dobi v tem članku orodje proti slovanskim socialnim demokratom, nam je res neumevno. Nihče ni tako naglašal svojih simpatij za revolucionarni ruski narod, za Rusine v Avstriji, za poljako ljudstvo, ki ga zatira zlahta, za hrvatske, srbske, bulgarske delavce, kakor mi. Ampak razlika je ta, da se Hribar et consortes priklanjajo ruskemu carju, Stoljpinu, poljskim stancikom, češkim aristokratom in kapitalistom, torej povsod prav tistim, proti katerim se bojujejo dotični narodi. In v tem naj bi jim pomagali mi? Če se bodo združili slovanski izkoriščevalci, se bodo še prej in lažje zedinili slovanski izkoriščevalni sloji. Ampak gotovo je, da teh ne bo konec. Slovanski kapitalisti se ne bodo branili zryez z neslovanškimi — saj se je že danes ne branijo! — in zato je v redu, da se tudi slovanski delavci ne ločijo od svojih neslovanških sotrpinov.

Zagrebaška »Slobodna Rijeka« piše o vseslovanški konferenci: Odigrala se je vseslovanška pa-

rada. Iz Hrvatskega so se udeležili Stjepan Radić, Babić, Gjalski, dr. Vinković, dr. Lorković, od Srbov pa dr. Popović. Mislijo, da bodo novi apostolni «vseslovstva». Smeh nam sili na usta, če pomislimo na zastopnike grandioznega liberalizma s Hrvatskega na vseslovanskem shodu. Slovanstvo naših patriotov kratkoma nima naprednih tendenc. Radić, znani carofil (prijatelj carja) in nazadnjak, Vinković in Popović, člana klerikalnih nazadnjaških strank, «najnaprednejši» Lorković, ki je v saboru zastopal mnenje, da bo vraščanje ločitve cerkve in države pri nas aktualno komaj morda — v sto letih — to so ljudje kvalitete starega panslavizma reakcionarnih nacionalistov. Pri nas na Hrvatskem je slovanska vzajemnost nacionalistično imperialistična, torej vseskozi nazadnjaška. — In pri nas na Slovenem tudi.

Poljaki «Napred» kritizira, kar je pisaril nacionalistični «Czas» o vseslovanski konferenci in pravi: «Ves odstavek «Czasa» je dokumentalno potrdilo naših trditev, da je bil shod v Pragi prav tak humbug, kakor konferenca v Haagu (o svetovnem miru). Udeležba naše buržoazije je bila ne le norčevanje iz samega sebe, izdala ji ni le izpričevala ničvrednosti, ampak tudi neumnosti, ki je združena z njo...» Ta sodba je še nekoliko strožja, kakor je bila naša.

Dopolnilne volitve za kranjski deželni zbor bodo najbrže v jeseni. Kakor poročamo na drugem mestu, bodo nove volitve na Nižem Avstrijskem med 26. oktobrom in 12. novembrom, pa je mogoče, da se bo takrat volilo tudi pri nas. Res je, da so storili liberalci in klerikalci, kar so le mogli, da preprečijo izvolitev le enega socialnega demokrata, toda na to se ne smejo ozirati naši sodruzi. Volitve bodo — in mi moramo napeti vse moči, da storimo, kar je mogoče. Brez boja ni še nihče zmagal, pa se morajo zaradi tega tudi slovenski delavci pripraviti na boj. Te volitve morajo biti mogočen protest proti volilni reformi, s katero so združeni klerikalci in liberalci mislili počiti delavstvo za vse čase. Na drevo je že vse polno rumenega in rufavega listja — do jeseni je kratak čas. Treba ga je torej porabiti. Glavna naloga vseh sodrugov je ta, da izpolnijo in okrepijo organizacije in da pouče ljudstvo o pravicah in dolžnostih ob volitvah. Ne sme se več zgoditi, da bi ostali celi kupi naših sodrugov iz volilnih imenikov, ne da bi reklamirali in si pridobili volilno pravico. Pa tudi na volilni sklad naj mislijo sodruzi, kajti brez smodnika se ne vodi noben boj in če se poskusi, ni zmage. Vsakdo naj misli, da bodo nasprotniki napeli vse moči in da moramo torej tudi mi storiti, kar je le mogoče. Kajti zapašati se smemo edinole na svojo moč!

Kaj je slovanska vzajemnost? Klerikalni «Čech», tako glasilo v Pragi, kakršno je v Ljubljani «Slovenec», pridelja, naj bi se ondodna cerkev svetega Martina odločila za cerkvene govore v raznih slovanskih jezikih. V Pragi žive katoličani različnih slovanskih narodov, ki naj bi dobili tako priložnost, slišati božjo besedo v svoji materinstini. To poroča «Slovenec» pod zaglavljem «Slovanska vzajemnost». Uboga slovanska vzajemnost! Se ti ga ji je bilo treba, kakor da ne bi bila že dovolj diskreditirana od slovanofilov in peterburskih romarjev!

Tisti Gostinčar, ki je po božji neprevидnosti in na Šustersičevo komando postal državni poslanec, misli, da se je pod njegovo črapinjo bogve kaj spremenilo, odkar ima dvajset kron diet na dan. In v tej domisliji, ki pa ne vleže v njegove možgane ne kapljice nove modrosti in znanja, se repenci ter zmerja nasprotnike po rovtarsko, milec, da izsili na ta način kaj spoštovanja za tisto učenost, katere mož nima. Zaradi shoda v Radečah moleduje sodnijo, ki jo je mobiliziral proti sodr. Čobalu. O procesu bomo poročali, kadar se konča vzklicna obravnava. A izvrši naj se kakorkoli, za poslaniško kapaciteto Gostinčarjevo ne bo dobro. Na tistem shodu je n. pr. dejal, da so bili vsi predlogi, kar so jih socialni demokrati podali v prid železničarjem, demagogični. Ne vemo, ali ve Gostinčar, kaj pomeni ta beseda. Če mu jo je kak latinski kolega, katerih ima dovolj v klubu, razložil, tedaj Gostinčar zopet ne ve, kako grozovito se je blamiral s tem izrekom. Da so bili predlogi demagogični, je sicer laž. Ampak: Recimo, da so bili res taki. Zakaj pa ni Gostinčar s svojimi pajdasi kaznoval socialno-demokratske demagogije? Če so bili predlogi demagogični, tedaj niso mogli socialni demokrati želeči nič drugega, kakor da se odklonijo. Če se nekoliko potrudijo, razume se Gostinčar lahko to logiko. Čez to «demagogijo» pa bi bil Gostinčar s svojimi klerikalci lahko naredil debelo črto, če bi bil — glasoval za dvajset milijonov, ki jih je predlagal dr. Ellenbogen. Socialni demokrati bi bili, če so res mislili na demagogijo, tedaj «okrutno» kaznovani, «krščanski» bi bili pa pokazali, da sami niso demagogi. Ampak Gostinčar bi bil rad tudi zofist, za kar pa ni dosti, prežvekovati fraze korifeja la Prochazka. Ne verjamemo, da gre še mnogo v Gostinčarjevo glavico, ampak uganjati demagogijo se je precej naučil.

Nadlegovati sodnijo je menda najljubši Gostinčarjev opravke. Odkar ima imuniteto, ima vsak hip lahko tožbo. Morda se mu to zdi junasko. Nam se le zdi, da kaže ta prepirljivost pred kadijem za državnega poslanca prav slab okus. Za kristjana pa slabo poznavanje Kristusovih nauk. Toda Go-

stinarjeva občutljivost bi bila še umevna, če bi mož v boju sam bil nežen in v svojih sredstvih izbirčen. Pa je ravno narobe. Tako z gnojnico ni bil na Slovenskem pisan še noben listič, kakor zakotna «Naša Moč», Gostinčarjev lajzbžurnal, ki ga celo vsaki politični dostojnosti vkljub štiti s svojo imuniteto. Tej cunji ni nasprotnikova čast toliko vredna, kakor pipa tobaka. Ampak če se kdo, provociran, v umevni razburjenosti, le na lahko dotakne Gostinčarjeve velecenjene osebe, tedaj mora iti h kadiju dokazovat, da — je poslanec, kajti? Če ga ni njegova parlamentarnost popolnoma zmesala, bi moral vsaj čutiti, kako smešno je to.

Še dalje! Zmirom bolj jasno je, da so klerikalci začeli z zavednim, brezobzirnim in načelnim bojem proti šoli. Ni ga več najmanjšega črnega shoda, kjer bi z naravnost pobalinsko surovostjo ne napadali učiteljev. Ampak ne gre se tukaj toliko za učitelje, ki so po svojem političnem prepričanju večinoma pristaši nadušljive liberalne stranke temveč gre se — za šolo! Zdaj ob času počitnic romajo črni agitatorji od vasi do vasi in pridigajo sovraštvo do učiteljev, sovraštvo do vseh izobražencev, sovraštvo do šole. Za specialista v tej stroki so si izbrali Terseglava, nekega človeka, ki najbrž ni tako neumen, kakor so njegovi govori in ki najbrž ve, kaj počenja. Poglavitna misel njegovih besedovanj je ta: fantje, če vam učitelj ni povšeči, pretepite ga! Na Kranjskem, kjer je kaplanokratstvo naše kmetiško ljudstvo res že skoraj do korena poneumnilo in posurovilo, se Terseglavu ob njegovih lepih pridigah še ni pripetilo hudega. Ampak šel je v Istro, in tam bi bil kmalu tepen. V Dolini so ga spodili iz zborovališča in pobegnili je, kamor sodi: v kaplanijo. Tam je iztresel svojo jezo po ukaznem receptu — ustanovil je izobraževalno društvo za tepež in pijanost. Povejmo kar naravnost: nam je čisto prav, da hodijo klerikalci tako razgaljeni po svetu, da kažejo na dlani, kaj snujejo in nameravajo. Čisto prav nam je, da se začena kulturni boj brez preteve in brez krinke. Vemo pač, da jih je v to odkritost dovedla le brezmejna ošabnost in da bi si še pred par leti ne bili upali tega, kar si upajo danes. Dobro je tako — mi veno, s kom imamo opravila. Boj se je šele začel in trajal bo dolgo. Klerikalci kriče za zdaj: pazite na učitelje! Mi vam svetujemo isto, sodr. in somišljeniki pazite, na učitelje! Kajti kmalu se bo videlo, kdo je mož, kdo je strahopetnik. Prepričani smo, da tisti ne bodo imeli prav, ki sodijo z klepetavim Terseglavom ter z Lampetom, znorelim od ošabnosti, da bo učiteljstvo kar trumoma padlo na kolena pred lurskim kropilnikom. Svojih otrok delavstvo ne mara poterseglaviti; če se hoče klerikalni stranki boja za šolo, ga dobi, kadarkoli ga hoče; v tej stvari ne poznamo šale in izid nam je sigen!

Trgovci v Idriji in njih pomočniki. Medtem ko si državni poslanec Seitz prizadeva doseči vsaj nekatere ugodnosti trgovskim nastavljenjem, izkoriščajo trgovci po deželi svoje trpine, kakor vedo in znajo. Evo nekaj dokazov iz Idrije: Klerikalni trgovec Treven deluje v svoji obširni trgovini s samimi ženskami (razen male izjeme) in to z mladimi nedoraslimi deklicami. Ravno tako tudi v klerikalnem konsumnem društvu. Ženska je pač dar božji in obenem tudi blagoslov za trgovca. Klerikalec Golli je pred kratkim svojega pomočnika na cesto vrgel, ker se je hotel udeležiti neke narodne veselice. On drugega ne zahteva od svojega uslužbenca kakor do 1/9 ure zvečer delati, rožni venec premoliti in potem spati. Pa tudi med liberalci ni nič boljše. Trgovcu Valentinu Lapajnetu delajo posebno skrb trgovski pomočniki, kajti vseh skupaj ima — enega in še tase je pričel komaj razcvitati. Pač pa ima «čilih» 5, beri pet fantov — učencev.

Produkcija piva je iznašala leta 1907 na Štajerskem 1.147.872 hektolitrov, na Koroskem 258.699, na Saleburskem 451.289, na Gornjem Avstrijskem 1.067.063 hektolitrov, skupaj torej v teh štirih deželah 2.924.928 hektolitrov. Za Kranjsko nimamo natančnih podatkov pri rokah, približno se lahko ceni Kranjska produkcija na 300.000 hektolitrov. A tudi če te številke sploh ne vzamemo v poštev, ampak računamo zvišanje samo po 4 vinarje za liter, dasi podražujejo pri nas celo za 8 vinarjev, znaša zvišanje že 11.699.692 kron, ki naj bi jih ljudstvo na leto vrglo v nenasitni žep alkoholnega kapitalizma. Če bi veljal liter piva samo 40 vinarjev, bi znašali izdatki ljudstva v omenjenih deželah za pivo, ki ima v sebi 90 odstotkov vode, 5 odstotkov strupenega alkohola in 5 odstotkov ekstraktov, 116.996.820 kron. Za ta denar bi se lahko kupila čedna množina resničnih hranil.

Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu. V razsodišče te zavarovalnice je poklican namesto odstopivšega zdravnika dr. Brunnerja za ostalo funkcijsko dobo dr. Ivan Tamaro, višji okrajni zdravnik v Trstu, za njegovega namestnika pa okrajni zdravnik dr. Karol Franzin v Trstu.

Gospodarski pregled.

Konsumno gibanje v Nemčiji leta 1907. «Konsumgenossenschaftliches Volksblatt» prinaša zanimive podatke o nemškem konsumnem gibanju. L. 1907 je obstajalo v Nemčiji 2021 konsumnih

društev s 1.181.753 člani. Če se šteje na rodbino pet glav, reprezentira nemško konsumno gibanje 6 milijonov ljudi, torej desetinko vsega prebivalstva. Tekom enega leta je poskočil promet konsumnih društev od 279,4 milijonov mark na 299,5 milijonov. Čisti dobiček je zrasel od 29,1 milijonov na 29,5 milijonov mark. S samoprodukcijo so producirala konsumna društva blaga za 32,6 milijonov mark.

Strokovni pregled.

Skupina zveze lesnih delavcev v Ljubljani je imela dne 18. m. m. v gostilniškem salonu pri «Levu» svoj polletni občni zbor, ki se je vršil tako: Sodrugi Pajntar kot predsednik odpravi zborovanje ob pol 7. uri zvečer ter pozdravi navzoče, obžaluje, da se udeležba na zbor nikakor ne strinja s številom organiziranih lesnih delavcev v Ljubljani ter ostro kritizira brezbriznost tovarisev. Končno naznani dnevni red, ki se glasi: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Razgovor o podporah. 3. Časopisje in knjižnica. 4. Razno.

Tukaj bodi navedeno ono poročilo, ki zanima vse članstvo najbolj, to je blagajniško. Od 1. januarja do 1. julija 1908 je zaznamovali dohodkov 2731,14 kron. Izdatki so razvrščeni kakor sledi:

Brezposelne podpore	K 1176,44
Potovalne	206,34
Knjižnica	25,—
Časopisje	405,90
Inkasi	47,43
Lokalni blagajni	316,30
Bolniške podpore	582,10
Izredne	142,80
Razno	3,16

Skupaj K 2905,47

Primanjkljaj, ki znaša potemtakem 174 K in 33 vin., je pokrila zveza; podpore, ki jih dobivajo člani pri orožnih vajah, niso tukaj vštete, ker jih pošilja zveza sama rezervistom v dotične kraje, kamor so poklicani, toda lahko računamo, da znaša ta podpora za Ljubljano na leto okroglih 140 K. Ravno tako niso vračunjeni stroški letošnjega gibanja pri «stavbinski družbi», ki jih je tli zveza pokrila s zneskom 600 kron.

O drugi točki poroča sodrugi Tokan in se vzame njegovo poročilo na znanje.

Pri tretji točki se po podanem poročilu pritožuje knjižničar sodrugi Leve, da si mnogi sodruzi izposojajo knjige, ne da bi se brigali, da bi jih zopet pravočasno vrnili, da, celo se je pripetilo, da so si nekateri člani pri odpotovanju društvene knjige prilastili. Tudi k tej točki je imel sodrugi Tokan daljši govor, v katerem je poudarjal posebno važnost delavskega tiska.

Na to se je razvila zelo živahna debata, katere so se vdeležili sodruzi Borštinar, Baštola in drugi, na kar so se sprejeli primerni sklepi. Nazadnje je sodrugi Pajntar pozval navzoče na živahno delovanje v organizaciji ter zaključil shod ob 9. zvečer.

Rektus.

Socialni pregled.

Najvišje sodišče in delavska vprašanja.

Pri avstrijskem najvišjem sodišču veje, odkar je dr. Ruber njegov predsednik, protisocialen duh, s katerim bi bili podjetniki lahko zadovoljni, zaradi katerega pa se morajo delavci pravočasno pripraviti na odločen boj. Ko je bil Ruber imenovan, je znani dunajski jurist, sodrugi dr. Ingwer, opozarjal, da mu manjkajo vse lastnosti modernega sodnika in v kratki dobi, odkar uraduje, se je to popolnoma potrdilo.

Zgodilo se je najprej, da je najvišje sodišče odobrilo takozvane «črne liste», ki imajo namen, delavcu povsod odjedati kruh. Še leta 1905 je najvišje sodišče izreklo, da je podjetnik dolžan povrniti škodo delavcu, če zaradi njega ne more dobiti dela. Sedaj je pod Ruberjem isto najvišje sodišče sklenilo, da imajo podjetniki pravico, obsojiti delavca na lakoto v celi državi.

Zgodilo se je to:

V Libercu na Češkem je neka tvrdka nalašč premestila zaupnika delavcev, zaradi česar je trinajst delavcev stopilo v stavko. Delavci so bili tembolj opravičeni na to, ker je bilo dogovorjeno za obe stranki, za delodajalca in za delavce, da lahko razrešijo delavno razmerje brez odpovedi. Tvrdka je to naznanila podjetniški organizaciji, ki je pisala vsem svojim članom, naj brezpogojno odklonijo te delavce, če bi iskali dela, a če bi kdo prišel z novo delavsko knjižico, naj takoj poizvedo, kdo da je.

Delavci so zaradi tega tožili tvrdko. Okrajno sodišče v Dječinu je zavrnilo tožbo, češ, da so delavci «lahkomiselno odložili delo in da so vztrajali v stavki samo iz prenapetega čuta solidarnosti in iz neopravičenih organizatoričnih stremljenj. Če bi bili hoteli, bi bili lahko imeli dela pri svoji tvrdki in zato jim ne gre nikakršna odškodnina.»

Delavci so vložili priziv, a okrajno sodišče v Litomericah ga je odklonilo, češ, da «organizacije delavcev ne smejo zlorabljati svoje moči tako, da bi izpodkopale cele industrije».

Stvar je prišla pred najvišje sodišče in to je storilo, kar smo že omenili. Tudi ono je zavrnilo

tožbo delavcev in dalo podjetnikom prav. V svoji utemeljitvi pravi najvišje sodišče:

„Tožitelji niso imeli vzroka, ustaviti delo pri prvoobtoženi tvrdki. Njih ravnanje je bilo samovoljno in lahkomišno. Tvrdka je bila pripravljena, obdržati jih, odnosno jih zopet sprejeti na delo. Obtožencem je šlo zato, da se pripravijo delavci do tega, da sprejmejo delo zopet pri prvi tvrdki, ne pa zato, da bi vzeli tožiteljem sredstva za obstanek. Zaradi tega se v ravnanju obtožencev ne mora videti nepravilno dejanje, ki bi povročilo dolžnost odškodnine. Če so imeli tožitelji res kako škodo, so bili le sami krivi in morajo biti zanjo sami odgovorni.“

To se pravi:

V starejših časih so graščaki imeli tlačane, ki niso smeli živeti drugje, kakor pod graščino in ne delati za drugega, kakor za graščaka. Delavci danes po zakonu niso tlačani. Svobodni so. Te delavce je podjetnik razžalil, ker je prestavil njih zaupnika in zato niso hoteli več delati pri njem. On pa pravi: Če ne boste garali zame, pa ne dobite dela nikjer, kamor sega vpliv podjetniške organizacije. Po kapitalističnem smatranju ste tlačani.

Najvišje sodišče pa pravi: Tako je prav!

Oglejmo si pa še drug slučaj da spoznamo, kako je to sodišče delavcem prijazno.

Nekoliko delavcev za kose je stopilo v stavko, podjetnik jih je pa tožil, češ, da so po ugovoru dolžni, delati do 24. junija 1908. Sodišče jih je res obsodilo v tem zmislu. Ker pa stavka še ni bila končana, je precej naravno, da niso šli delat. Na to je podjetnik zahteval od okrajnega sodišča v Windischgarstnu, naj zažuga delavcem z zaporom, če se ne vrnejo na delo. Sodišče je odklonilo to zahtevo, ki bi le tedaj mogla biti umestna, ako ne bi nihče drugi mogel opraviti onega dela. Izvedenci so pa povedali, da za tako delo ni treba posebnih predpogojev in dolge vaje. Okrožno sodišče je ovrglo ta sklep in delavci so priznali na najvišje sodišče. V svoji vlogi so opozarjali, da bi jih zahtevo, katero je odobrilo okrožno sodišče v Steyru postavilo pred grozno alternativo: Ječa ali pa stavkokaženje. Ako bi obveljala ta zahteva, bi se povrnili v čase, ko so se še dolžniki zapirali zaradi dolgov. Sodišče ne more imeti naloge, siliti ljudi na nečastna dejanja. A stavkolomstvo je nečastno.

Najvišje sodišče se ni prav nič oziralo na te tehtne argumente in je izreklo, da se delavcem res lahko zažuga z zaporom, če ne postanejo stavkokazi!...

Delavci!

V svoje knjižnice kupujte sledeče knjige in brošure, ki so v vsakem oziru zelo poučne:

Dr. Ivan Prijatelj: „Prešernov spomenik“. Cena 80 vin.

Dr. Ivan Prijatelj: „Drama Prešernovega duševnega življenja“. Cena 40 vin.

Dr. Fr. Drtina: „Vseučilniška ljudska predavanja“. Cena 10 vin.

H. Kirchsteiger: „Pod spovednim pečatom.“ I. knjiga 2 K 60 v., druga knjiga 2 K.

P. Mihalek: „Iz nižin življenja.“ Cena 1 K.

Abditus: „Občinski socializem.“ Cena 70 v.

A. Kristan: „Socializem.“ Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo.“ Cena 10 vin.

A. Kristan: „Zakaj smo socialisti“. Cena 14 vin.

K. Marks in F. Engels: „Komunistični manifest.“ Cena 40 vin.

K. Kautsky: „Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“ Cena 30 vin.

K. Kautsky: „Proletariat.“ Cena 30 vin.

„Kapitalistični razred.“ Cena 30 vin.

A. Kristan: „O konsumnih društvih.“ Cena 20 vin.

L. Wahrmund: „Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost.“ Cena 70 v.

S. Machar: „Magdalena.“ Cena 2 K.

„Program socialne demokracije.“ Cena 4 vin.

„Vun enako volilno pravico.“ Cena 4 vin.

„Zvišanje duhovniških plač.“ Cena 10 vin.

Kdor naroči več izvodov, dobi znaten popust.

Vsa pisma se naj naslavljaajo na

„DELAVSKO TISKOVNO DRUŽBO“

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20 (nasproti kavarne Evropa).

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bortl.

Iz tega sledi, da je treba drugih zakonov, za druge zakone pa je treba drugačne večine v državnem zboru. To je politična plat te zadeve. Če delavci dobro premislijo vso stvar, bodo razumeli, zakaj je treba poslati socialne demokrate v državni zbor.

Izjava.

Minulo sredo sem pozval stavarški odbor v Medvodah, naj pove, ali je res, kar je pisal „Slovenec“ in po njem „Naša Moč“ glede tega, „da sem jaz v Medvodah vabil odbor v gostilno, a nisem nobenega dobil“. Do danes nisem dobil nič odgovora. Sporočam to vsem strokovnim organizacijam, da se bodo vedele ravnati.

V LJUBLJANI, dne 2. avgusta 1907.

Anton Kristan
strokovni tajnik.

Sodrug, somišljeniki! Zuhajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. Agitirajte „Rdeči Prapor“! Povsod za

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

The Royal Wonder Bio

The greatest Bio-Theater of the world.

Vsak večer predstava v Latermanovem drevoredu.

Vsake tri dni nov spored.

Izveček iz vsopreda:

Vožnja po Dunaju. Požar po noči. Amerikanska konjska dirka. Bernardinski psi. Beg kaznjencev. Čarobno jezero. Potovanje na zvezde. Poklonitev otrok pred Njega Veličanstvom cesarjem Franc Jožefom v Schönbrunn.

Začetek ob pol 9. uri zvečer.

CENE: Loža za 4 osebe 6 K, fofelj 100 K, I. prostor 120 K, II. prostor 80 v, III. prostor 60 v, IV. prostor 40 v.

Za mnogobrojni obisk prosita

L. Geni, ravnatelj. M. Gavrič, poslovođa.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kavafas) zajamčeno za kakovost, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno
Nachod na Češkem.

Stanje hran. vlog: nad 25 milijonov kron. Rezerv. zaklad: nad 900.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem. Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladostnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom o. kr. poštne hranilnice. Posoja se na zemljišča po 4 1/2% na mesec in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Zaloga

Meščanske budjeviške pivovarne Leopold Tomažič v Ljubljani

priporoča svoje priljubljeno in izborno pivo v sodčkih in steklenicah. Edino konkurenčno in nekartelirano podjetje na Kranjskem.

Telefon šte. 177.